

Skrb za kulturno-estetsko vzgojo mladih

V ponedeljek, 21. novembra, je bila seja Sveta za kulturo pri občinski konferenci SZDL, kjer so med ostalimi razpravljali o predlogu izhodišč preobrazbe Pionirskega doma – Centra za kulturo mladih, v skladu s katerimi bi kulturno-estetski vzgoji mladih posvetili še več skrbi kot doslej.

Že spomladi letošnjega leta je bila na pobudo mestnega komiteja ZKS za idejna vprašanja vzgoje in izobraževanja znanosti in kulture, formirana posebna komisija, ki naj bi proučila trenutno stanje in izdelala nov koncept organizirane kulture mladih in otrok.

Sedaj delujejo v okviru zavoda Pionirski dom Mladinsko gledališče, Pionirska knjižnica in oddelki za posamezne zvrsti estetske vzgoje, ki pa svoj program izvajajo neodvisno. V bodoče želijo vzpostaviti večje sodelovanje med posameznimi sestavnimi deli Pionir-

skega doma in drugimi sorodnimi institucijami. Trenutno je v te različne oblike kulturnega udejstvovanja vključenih 3000 otrok in mladine, pretežno iz občin Šiška in Bežigrad. Pri tem pa se postavlja vprašanje – kaj pa ostali ljubljanski otroci, oziroma mladina.

V skladu z novim konceptom delovanja naj bi Pionirski dom dobil funkcijo posrednika. Po tem, ko bi se vzpostavilo tesnejše sodelovanje s šolami, vzgojnovarstvenimi zavodi in društvi in bi se na ta način v vseh ljubljanskih občinah organizirale izpostave Pionirskega doma, naj bi se v te vključilo še več mladih. Pomemben faktor je namreč tudi oddaljenost in njegove negativne posledice bi z ustanovitvijo izpostav zlahka odpravili.

Pionirski dom naj bi pomagal šolam tudi pri organizaciji gostovanj, prireditvev ob praznikih, dajal šolam strokovno pomoč. To je

sicer tudi do sedaj bila ena od njegovih nalog, le da bi se v skladu z novim konceptom to sodelovanje še bolj poglobilo. Želijo tudi pomagati pri vzgoji mentorjev-pedagogov kulturnih skupin po šolah. Za sedaj so na šolah za ta predlog našli le malo pristašev. A vendar bi prav ta kooperacija s šolo, vzgojnovarstvenimi zavodi in društvi pokrila kulturo in vrzeli, ki so nastale na področju Ljubljane.

Za sedaj deluje v Pionirskem domu – Centru za kulturo mladih – 19 pedagogov, kar je vsekakor premalo. To stanje bi popravili z organiziranjem aktivov zunanjih mentorjev za vsako specifično področje. Do konca leta bodo tudi dokončno rešili vprašanje načina financiranja Pionirskega doma. To naj bi v letu 1978 prevzele posamezne samoupravne interesne skupnosti.

Trenutno je torej dejavnost Pionirskega doma v prehodnem obdobju, na koncu katerega naj bi v skladu z novim konceptom pričeli delovati na mestni ravni.

V. V.

Mladi gradili vodovod

V majhni vasi Golo blizu Ljubljane je bila septembra 1943. leta ustanovljena brigada X. SNOUB, katere tradicije že vrsto let uspešno neguje istoimenska mladinska pohodna in delovna brigada v OK ZSM Ljubljana Center.

Negovanje tradicij in povezanosti z vaščani te vasice pa so mladi izkazali tako, da so jim priskočili na pomoč pri njihovih prizadevanjih, da bi si zagotovili najnujnejše pogoje za življenje in delo.

Lokalno delovno akcijo, izgradnjo vodovoda, sta organizirali OK ZSMS Ljubljana Center in občinski odbor ZSB NOV Ljubljana Center ob finančni pomoči OK SZDL in občinskega sindikalnega sveta.

Na delovno akcijo, ki je bila v soboto, 22. 10. 1977, je prišlo več kot 130 mladincev iz naslednjih OO ZSMS: Dom učencev Tehnika, Vajenski dom, gimnazija pedagoške smeri, gimnazija Ivan Cankar, Dom SSMS, KS Poljane, Dom Ivana Cankarja, Vzgojiteljska šola, ekonomska srednja šola in Dom tehniških šol.

Mladi so neutrudno vihteli lopate in krampe na trasi vasi Zapotok-Golo v dolžini 500 metrov, tako da se je iz nasmejanih obrazov vaščanov dalo razbrati, da so nadvse zadovoljni. Seveda tudi pohvalnih besed ni manjkalo, saj so mladi iz naše občine to vasico obiskali že drugič.

Na koncu akcije so se mladi pogovarjali tudi s tovarišem Vladimirjem Šenkom, predsednikom ZSB NOV Ljubljana Center, ki je poudaril pomen in namen akcije in spregovoril tudi o borbah, ki so se vodile med NOB na tem območju. Pristrčno slovo od vaščanov in obljuba, da se bomo še srečali pa nasmejani obrazi in vesela pesem, je zagotovilo, da so mladi v vsakem trenutku pripravljeni pomagati, torej da bo takšnih in podobnih akcij še mnogo.

Sprehajalci na Trgu osvoboditve so v večernih urah radovedno gledali mlade, ki so se vrteli v kolu. Mladi pa so na ta način sklenili prijetne vtise in proslavili še eno delovno zmago.

C. S.

BOŽIDAR JAKAC O TITU, AVNOJ IN O SEBI

Hitel sem risati, kajti čas je bil dragocen

»Daj, zapri zadnja vrata in prižgi električno peč,« je rekel Tito. Popravil si je jugoslovanski oficirski plašč, v katerem je sedel, še bolj blede je postal njegov obraz, nekam utrujeno zastrto je zrl vame in mislil bogve kaj. Le sem in tja sva izmenjala kak stavek. Hitel sem risati, kajti čas je bil dragocen, dvojno dragocen človeku, skozi katerega so vodile vse niti našega boja.«

Tako je popisal veliki slovenski umetnik, danes že častitljivi akademik, profesor Božidar Jakac, trenutke, ko je med zasedanjem AVNOJ leta 1943 v Jajcu portretiral tovariša Tita. »Dejansko je to edino med vojno nastali in še ohranjeni izvorni Titov portret,« nam je dejal mojster, naš občan, ko smo ga obiskali v njegovem stanovanju blizu Magistrata. Kot vselej delaven in gostoljuben, je imel Jakac tudi ta dan polno opravil: Od odtiskovanja grafik – pri čemer je potožil, da mu je zaradi težav z roko delo zastalo – do pisanja pošte in pogovorov z gosti iz zagrebške televizije in Slovenske Koroške. Povedal je tudi, da zaradi zdravstvenih razlogov ni mogel sprejeti povabila iz Kragujevca, kjer so mu hoteli prav zdaj za praznike odpreti veliko retrospektivno rastavo likovnih del iz NOB. Kljub temu pa se je ljubeznivo odzval naši prošnji, da obudi nekaj svojih spominov na one zgodovinske dni, ko se je kot eden izmed slovenskih delegatov udeležil zasedanja AVNOJ v Jajcu, kjer je seveda tudi upodobil Tita.

– Kako ste bili izbrani za člana slovenskega predstavnštva AVNOJ?

»Ko sem se leta 1943 udeležil v partizinskih Kočevskega zboru, sem med odmorom za odrom nekaj risal. Malo pred menoj je sedel tovariš Edvard Kardelj. Nenadoma se je obrnil, me povprašal, koga bi izmed umetnikov predlagal v SNOS in AVNOJ. Našel sem mu nekaj imen pisateljev in slikarjev, ki so bili v partizanih. Toda Kardelj se s tem ni zadovoljil: Kaj pa ti? Opravičil sem se mu, češ da sem predvsem umetnik in da imam na tem področju premalo izkušenj. Obenem pa sem tudi odkrito povedal, da sem v Ljubljani zapustil stanovanje z mnogimi slikami in knjižnico, česar ne bi rad tvegjal pri zaplembi, ki bi gotovo sledila. Zato sem celo predlagal, da bi, če bi že res bil izvoljen za to funkcijo, to prevzel pod drugim, partizanskim imenom. A Kardelj je vztrajal: Ne, potrebujemo prav tvoje ime! – Sprejel sem torej in sem bil tudi res izvoljen v SNOS in AVNOJ... Tedaj sem v Rogu delal grafične vinjete za opremo denarnih obveznic za ljudsko posojilo OF. Visoke jedkanice, ki so po

tehniko podobne pravim klišejem, z motivi delavčevega in kmetovega dela, z likom partizana, ki pri delu pomaga,« je pripovedoval za služni partizanski umetnik in opozoril, da se prav zdaj tiska končno poročilo o teh medvojni obveznicah, zaradi česar je imel osnutke spet pri roki. Ko je tako zaradi priprave teh obveznic nekega dne stopil v tiskarno v Kočevju, je zaslíhal, kako so po londonskem radiu naštevati imena vseh Avnojevcev. »Čeprav je bila seveda to propagandna oddaja, je osebnost prizadetim tudi škodila, saj je sovražnikom dala v roke naša imena. In ko smo se 17. decembra končno s pohoda v Jajce vrnili spet na slovenska tla, so mi v Semiču, tik pred prvimi kongresom slovenskih kulturnih delavcev sporočili, da so v uradnem listu okupirane Ljubljanske pokrajine že brali odlok generala Rupnika o zaplembi vsega premoženja 'upornika' Božidarja Jakca in članov njegove družine. Se pravi, da se jim je z zaplembo izredno mudilo. Tako sem seveda vse izgubil in slik, dragocenih devetmilimetrskih filmov s posnetki iz Severne Afrike in Amerike, pa tudi celotne knjižnice, 900 zvezkov nisem nikoli več videl, le nekaj stvari so mi rešili pokojni dr. Mesesnel oziroma begunci, ki so zasilno stanovali pri meni v ateljeju na Miklošičevi cesti, zunaj stanovanja.«

O sami težavni in nevarni poti v Jajce pa je Božidar Jakac pripovedoval: »Bilo je v zasneženem Rogu. Toda ravno ko smo si za silo bivanje uredili, nas neki večer preseneti Marijan Breclj, češ – Jutri jutraj, Avnojci na pot! – Vso noč seveda nisem spal, potem pa smo krenili. Dobro se spominjam, da je bilo to prav na moj god, 9. novembra. Po poti smo se bali zlasti za-

sed in snega. Hodili smo v glavnem ponoči. V Gorskem Kotaru nas je oviral zapadli sneg. Še zdaj vidim pred sabo prizor, kako sva si s tovarišem Josipom Vidmarjem postlala na snegu s smrekovimi vejami. Pravzaprav nismo niti vedeli, kam gremo. Vse je bilo konspirativno. Toda ko smo prišli končno do Livna v Bosni, so tamkajšnji otroci že vse vedeli. 'Eto, veščniki' so vpili in kazali s prsti za nami. 'Idu u Jajce, do Tita!' No, v Jajce sem se skozi snežni metej prebil tri dni pred zasedanjem, kajti Tito je zaradi bombardiranja odredil, da nam ni treba priti prej in se izpostavljati nevarnosti. Peljal sem se z istim avtomobilom, v katerem je zaradi sovražnikovega napada našel smrt mladi Lola Ribar, sin predsednika AVNOJ dr. Ribarja, ki je vendar junško vzdržal in vodil celotno zasedanje, čeprav je izgubil v vojni kar dva sina. Bilo je pretresljivo, kako se je pozneje pri Lolinem pogrebu oče sam pred krsto poslavljal od sina, poudarjajoč, da kljub najtežjim žrtvam v boju vztrajamo.«

Jakac se je spomnil, kako ga je Ribar pri vsem tem težkem udarcu, ko so bili v polmračnem bunkerju, nenadoma poklical in mu rekel: »Daj, slikaj me!« Hotel se je celo s silo usmeriti v nekaj drugega. Še posebej pa se umetnik seveda živo spominja svojega portretiranja vrhovnega komandanta Tita.

»S Titom sem se srečal že dan pred zasedanjem, 28. novembra, ko smo bili povabljeni v neki hiši na kosilo, ki se ga je udeležil tudi Tito. Portretiral pa sem ga 30. novembra, že dan po zasedanju AVNOJ. Delal sem ga le tri seanse. Da, to srečanje je bilo enkratno.«

Zanimivo, da Jakac, ki danes nosi dostojanstveno brado, ni samo zaznamovan s temi zgodovinskimi dogodki, ampak, da je vselej tudi poln blage miline in skoraj otroške poezije. Ko nam je govoril o poti z zasedanja AVNOJ nazaj, poti, na kateri je šlo za biti ali ne biti, je obudil predvsem dva prizorca z otroki.

»V neki vasici so nas sprejeli otroci brez staršev, ki so jih, drgetajoče v mrazu, za silo oblekli v nekatere pionirčke. Zapeli so nam nekaj partizanskih ljudskih pesmi. V eni izmed teh narodnih pesmi so omenjali tudi ime narodnega heroja Čanice. Pa smo jim prekli: 'Ta junak Čanica je tu, med nami.' Da vidite, kako so se otročkom zasvetile očke, ko so zagledali človeka, o katerem so peli v svoji pesmi! Drug tak slikovit prizor pa je bil, ko smo se nekega dne vozili s kolesjem skozi divjo sotesko, med skalami in previsi. Grozeče so se vejale nad nami na pol izruvane drevesne korenine. In med temi koreninami sem zagledal gručo otrok, ki je preplašeno iskala zavetja, obenem pa se je že poskušala tudi nasmejati.«

B. Pogačnik

SODELOVANJE S POTROŠNIŠKIMI SVETI POMENI KREPITEV NAŠE SLUŽBE

Večja aktivnost komunistov

Volilna konferenca OOKZ in vse druge družbenopolitične aktivnosti našega 127 članskega kolektiva so pokazale, da so bili v zadnjem obdobju doseženi vidni rezultati in uspehi uprave za inšpekcijske službe na vseh področjih družbenih dejavnosti.

Ob začetku mandatnega obdobja je osnovna organizacija ZK UIS imela 25 članov, danes pa že 38, med katerimi je 13% žensk in 21% mladincev. Ta podatek nam jasno potrjuje, da je vse večje število tistih, ki se poleg svojega rednega dela vključujejo tudi v našo samoupravno in družbenopolitično aktivnost. To pa še ne pomeni, da smo komunisti inšpektorji lahko zadovoljni s dosedanjim aktivnostjo svojega članstva. Tudi v bodoče nas čaka zelo odgovorno in zahtevno delo pred volitvami, pripravami za VIII. kongres ZKS in XI. kongres ZKJ.

»Naloge, ki so postavljene pred našo upravo, so velike in družbeno pomembne, zato je še posebej zadolžena in odgovorna OOKZ in vsi njeni člani, ki morajo biti aktivno vključeni v prizadevanja za izboljšanje našega dela. V tem obdobju lahko ocenimo, da se je delo inšpekcijskih služb znatno okrepilo. Uvedba stalne dežurne službe, vse večje sodelovanje s potrošniškimi sveti pomeni krepitev naše službe. Da pa bi se ta aktivnost članstva ZK še povečala, je potrebno vključevanje v delo posameznih krajevnih skupnosti, kjer komunisti stanujejo,« je med drugim povedala sekretarka OOKZ, tovarišica Tonka Korbar.

Med številnimi tovariši, ki so sodelovali v diskusiji, je načelnik UIS tovariš Alojz Bostič dejal: Tako so velika prizadevanja in rezultati pri reševanju zelo pereče pro-

storske problematike, pri pridobivanju sredstev v ta namen, kakor tudi pri tehničnih izvedbah. Vse večji poudarek je na strokovnosti dela, vključevanju in sodelovanju s strokovnimi institucijami, dogovarjanju z družbenopolitičnimi skupnostmi tako v občinah kot v republikah. Poudarek je dan tudi preventivnemu delu, zlasti preprečevanju družbeno negativnih pojavov, na drugi strani pa stroga represiva pri zavestni kršitvi predpisov. Glede na dosedanje kriterije za delitev dohodka ni bilo prave stimulacije za zaposlovanje deficitarnih kadrov: gradbeniki, ekonomisti, pravniki itd. Nov način delitve dohodka, h kateremu smo zelo aktivno pristopili pa bo omogočal delitev dohodka po opravljenem delu in osebnem prispevku delavca k uspehu službe. Omejeni uspehi so bili lahko doseženi le z dobrim sodelovanjem družbenopolitičnih organizacij, samoupravnega organa in vodilnimi delavci. Pri reševanju obravnavane problematike pa pričakujemo večje sodelovanje s strani družbenopolitičnih skupnosti.

Na koncu je bil izvoljen nov sekretariat OO ZK, ki šteje sedem članov in pet komisij: komisija za politični sistem in samoupravljanje, komisija za koordinacijo, komisija za idejno-politično izobraževanje in usposabljanje komunistov in spremljanje važnejših notranje in zunanje političnih dogodkov, komisija za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito in komisija za kadrovska vprašanja v ZK v UIS. Za novega sekretarja OO ZK UIS, je bila ponovno izvoljena Tonka Korbar, za namestnika pa Anton Doles.

Uroš Djurić